

Adran 5:

Gofal bugeiliol

Yn yr adran hon, ceir gwybodaeth am y canlynol:

- 5.1 Cefnogaeth i bobl a gafodd eu cam-drin yn y gorffennol
- 5.2 Cefnogaeth i'r rheini a effeithir gan honiadau o gam-drin a datgeliadau
- 5.3 Arfer da wrth ymdrin â phobl sy'n droseddwyr neu'n gamdrinwyr hysbys
- 5.4 Triniaeth i droseddwyr a ffynonellau cymorth

Cyflwyniad

Dylai unrhyw sefydliad sydd yn ymwneud â phlant, pobl ifanc neu oedolion fod yn ymwybodol y gall y rheini sy'n dod drwy'r drysau fod wedi cael eu heffeithio gan gam-drin ar ryw adeg yn eu bywydau. Gall fod yn ddigwyddiad o'r presennol, y gorffennol pell neu agos, ond gall yr effeithiau fod yn ddinistriol nid yn unig i'r unigolyn a gafodd ei gam-drin ond hefyd i aelodau'r teulu, ffrindiau a grwpiau cymdeithasol.

Mae gan yr eglwys gyfle unigryw i gynnig gweinidogaeth fugeiliol sensitif i bawb a effeithir ond mae'n rhaid i ni hefyd fod yn gyfrifol a deall ein cyfyngiadau. Mae'n debygol y bydd y rhan fwyaf o bobl angen cyngor arbenigol, ond gall y gymuned eglwysig gynnig amgylchedd cefnogol a gofalgar a chymorth i gael mynediad at y gefnogaeth a'r cymorth cywir.

Mae gwahaniaeth rhwng cwnsela a gwrando / gofal bugeiliol. Maent oll yn werthfawr ac yn aml yn gweithio ochr yn ochr â'i gilydd, ond mae'n bwysig bod y gwaith o gwnsela yn cael ei roi yn nwylo pobl a chanddynt gymwysterau priodol. Gall problemau godi pan na fydd ffiniau'n cael eu parchu, a bydd unigolion da eu bwriad ond amhrofiadol yn ymgymryd â gwaith cwnsela. Mae cwnsela yn waith cymhleth, yn enwedig mewn achosion o gam-drin rhywiol, ac yn gofyn am gryn fedrusrwydd a hyfforddiant.

5.1 Cefnogaeth i bobl a gafodd eu cam-drin yn y gorffennol

O fewn eich eglwys, mae'n bosibl bod oedolion a gafodd eu cam-drin yn ystod eu plentyndod ond sydd bellach yn aelodau o'r gymuned eglwysig. Efallai nad ydynt erioed wedi datgelu neu ddod i delerau â'r hyn a ddigwyddodd yn y gorffennol. Gallai'r cam-drin fod wedi digwydd mewn lleoliad eglwysig neu beidio.

“Ceir tystiolaeth gadarn nad yw nifer y bobl o fewn yr eglwys sydd wedi cael eu cam-drin yn llai nag yng ngweddill y gymdeithas”¹⁷

Gall derbyn hyfforddiant mewn perthynas â cham-drin hefyd ddefro atgofion am ddigwyddiadau o orffennol y gweithiwr, gan achosi cryn drawma neu ofid.

Mae'r rheini sydd wedi cael eu cam-drin angen rhywun i wrando arnynt, ac i gredu'r hyn maent yn ei ddweud. Mae eu hadferiad yn debygol o fod yn broses hir sy'n gofyn am gymorth neu arweiniad arbenigol. Mae'n bwysig bod yn ymwybodol o sefyllfa fregus unigolion; gall rhai atgyfeiriadau a gweithredoedd, hyd yn oed o fewn yr eglwys, ddefro atgofion poenus.

Mewn amgylchiadau o'r fath, mae'r canllawiau yr un fath â'r rheini ar gyfer y rhai sy'n datgelu achos o gam-drin cyfredol¹⁸; gwrandewch arnynt, credwch yr hyn sydd ganddynt i'w ddweud, a rhowch sicrwydd iddynt nad ydynt ar fai. Dylech roi amgylchiadau'r unigolyn yn flaenaf, yn hytrach na'ch ofnau a'ch amheuan personol. Fel arfer, y dull priodol o gynorthwyo pobl sydd wedi goroesi yw eu hatgyfeirio at weithiwr proffesiynol a chanddo brofiad o ymdrin â materion o'r fath.

Gall oedolion a phlant sydd wedi cael eu cam-drin fod mewn perygl o ddiodeff cam-drin pellach.

Mae nifer o sefydliadau yn arbenigo mewn cynnig cymorth i bobl sydd wedi goroesi cam-drin.

The Survivors Trust – asiantaeth ambarél ar gyfer dros 135 o asiantaethau arbenigol yn y sector gwirfoddol yn cynnig amryw o wasanaethau cwnsela, therapi a chymorth i ferched, dynion a phlant sydd wedi diodeff/goroesi ar ôl iddynt gael eu treisio, diodeff trais rhywiol, neu gael eu cam-drin yn rhywiol yn ystod eu plentyndod.

<http://www.thesurvivorstrust.org/find-support/>

MACSAS (Ministry and Clergy Sexual Abuse Survivors) – grŵp cymorth i ddynion a merched o gefndir Cristnogol a gafodd eu cam-drin yn rhywiol pan oeddynt yn blant neu oedolion gan Weinidogion

---

¹⁷ CTBI (2002) Rev K Galloway a Rev D Gamble, Time for Action: A Report of Sexual Abuse Issues.

¹⁸ Gwleler Adran 4.2 D

neu Offeiriaid. Gall y grŵp gynnig cymorth i bobl sydd wedi goroesi pa un ai ydynt wedi aros o fewn eu cymunedau Cristnogol neu wedi gadael.

<http://www.macsas.org.uk/>

NAPAC – National Association for People Abused in Childhood – cymdeithas sy'n ymgyrchu ac yn cynnig cymorth. Mae llinell wybodaeth rhadffon ar gael - 0800 085 3330 a gwefan adnoddau. www.napac.org.uk

S:VOX Sefydliad i bobl sydd wedi goroesi pob math o achosion o gam-drin yn ystod eu plentyndod neu fel oedolion. Yn cynnig cymorth, addysg ac eiriolaeth.

www.svox.org.uk

5.2 Cefnogaeth i'r rheini a effeithir gan honiadau o gam-drin a datgeliadau

Mae gan yr eglwys gyfle unigryw i gynnig gweinidogaeth fugeiliol sensitif i bawb sydd yn ymwneud â hi. Os amheuir bod achos o gam-drin, rhaid sicrhau diogelwch yr unigolyn yn y lle cyntaf, ond mae'n hanfodol hefyd bod yr eglwys yn llunio strwythurau er mwyn cynnig cwnsela a chymorth i weithwyr.

Gellir cynnig cymorth tebyg i bobl eraill sydd yn agos at y plentyn neu'r oedolyn bregus a allai gael eu heffeithio'n andwyol gan yr hyn sydd wedi digwydd. Gall hyn gynnwys y camdriniwr a'r bobl sy'n agos ato/ati, ond y flaenoriaeth bob amser yw diogelwch a lles y plentyn neu'r unigolyn bregus.

Mae gan y gymuned eglwysig ran bwysig i'w chwarae wrth gynnig amgylchedd cefnogol a gofalgarn ond mae'n debygol y bydd y rhan fwyaf o bobl angen cyngor a chymorth arbenigol gan weithwyr proffesiynol profiadol neu gwrselwyr.

5.3 Arfer da wrth ymdrin â phobl sy'n droseddwr neu'n gamdrinwyr hysbys

Pan fydd troseddwr hysbys yn ymaelodi ag eglwys, mae'n bwysig bod ef/hi yn cael ei groesawu/chroesawu mewn modd cyfeillgar; fodd bynnag, mae'r un mor bwysig cael sgwrs ddi-flewyn-ar-dafod gyda'r unigolyn. Mae gan yr eglwys gyfrifoldeb i ystyried ac ymateb i'r perygl, ond mae ganddi hefyd gyfle i gynnig cymorth a gofal i'r unigolyn.

Dylid cynnwys Swyddog Diogelwch y Panel Cydenwadol o'r cychwyn cyntaf wrth ymateb i'r sefyllfa, a bydd y swyddog yn cydweithio â'r eglwys ac unrhyw weithwyr proffesiynol perthnasol o'r asiantaethau statudol i roi cynllun ar waith. Bydd hwn yn gosod ffiniau pendant i amddiffyn y plant /pobl ifanc/ oedolion bregus a hefyd i leihau'r posibilrwydd y bydd yr unigolyn yn cael ei gyhuddo ar gam o gam-drin unrhyw un.

Bydd rhan o'r cynllun ar ffurf cytundeb a lofnodir gan y troseddwr ac a fydd yn cael ei adolygu a'i orfodi. Gall gynnwys y datganiadau canlynol:

Dylai'r unigolyn ddilyn y canllawiau canlynol:

- mynychu rhai cyfarfodydd penodol yn unig
- eistedd ar wahân i unrhyw blant
- cadw draw o rannau o'r adeilad lle bydd plant yn bresennol
- mynychu 'grŵp tŷ' nad yw'n cynnwys plant
- gwrthod unrhyw letygarwch pan fydd plant yn bresennol
- peidio byth â bod ar ei ben ei hun gyda phlant
- peidio byth â gweithio gyda phlant

Hefyd:

- Rhoddir ystyriaeth i briodoldeb hysbysu'r eglwys. Dim ond ar y cyd â chynllun ffurfiol i ddiogelu'r cyhoedd y dylid gwneud hyn.
- Sicrhau bod arweinwyr allweddol yn ymwybodol o'r sefyllfa a bod pobl ar gael i gynnig cymorth ac i fonitro'r sefyllfa yn lleol.
- Dylai'r troseddwr fod yn ymwybodol o'r canlyniadau petai ef/hi yn torri amodau'r cytundeb. Gall hyn gynnwys cael ei wahardd o'r eglwys ac eglwysi eraill, a rhoi gwybod i'r asiantaethau sydd ynghlwm wrth y cynllun i ddiogelu'r cyhoedd.

5.4 Triniaeth i droseddwr a ffynonellau cymorth

Mae'r adran hon yn seiliedig ar Adran o Lawlyfr 'Safe and Secure' CCPAS (Ffynhonnell Hydref 2013)

Dengys gwaith ymchwil bod y rheini sydd yn derbyn triniaeth yn llai tebygol o ffantasio am blant neu wadu eu bod wedi niweidio'u dioddefwyr, ac yn dangos mwy o hunan-reolaeth. Felly, maent yn llai tebygol o ail-droseddu. Mae Sefydliad Lucy Faithfull / The Lucy Faithfull Foundation, arbenigwyr cydnabyddedig ym maes troseddu rhyw, yn cynnig cynlluniau asesu ac ymyrraeth yn y gymuned.

Mae'r Sefydliad hefyd yn gyfrifol am 'Stop It Now! UK & Ireland', sy'n darparu llinell gymorth gyfrinachol i oedolion sy'n poeni ynglŷn â'u tueddiadau rhywiol, ynghyd â'r rheini sy'n pryderu ynghylch ymddygiad rhywun arall, megis cymar, perthynas neu ffrind. Dengys y dystiolaeth bod troseddwr posibl yn fwy tebygol o gysylltu â 'Stop It Now! UK & Ireland' pan fyddant angen cymorth.

I gael gwybodaeth am Brosiectau yn cynnwys Circles of Support & Accountability a Leisure Watch cysylltwch â:

The Lucy Faithfull Foundation

The Wolvercote Centre, Nightingale House, 46 - 48 East Street, Epsom, KT17 1HB

Ffôn: 0870 774 6354

Ffacs: 01372 847162

Ebost: wolvercote@lucyfaithfull.org

I gael gwybodaeth am atgyfeiriadau, hyfforddiant neu ymgynghori cysylltwch â:

The Lucy Faithfull Foundation

Bordesley Hall, The Holloway, Alvechurch, Birmingham, B48 7QA

Ffôn: 01527 591922

Ffacs: 01527 591924

Ebost: bordesley@lucyfaithfull.org

Stop it Now! UK & Ireland

PO Box 9841 Birmingham, B48 7WB

Ffôn/Ffacs: 01527 598184

Ebost: office@stopitnow.org.uk

Llinell gymorth: 0808 1000 900

Ebost: help@stopitnow.org.uk

Gwefan: www.stopitnow.org.uk

Circles of Support and Accountability

Mae 'Circles' yn galluogi gwirfoddolwyr i ddod yn "gyfeillion" i droseddwr sydd wedi'i ryddhau i'r gymuned. Mae cynlluniau o'r fath yn gweithredu'n llwyddiannus ar y cyd ag eglwysi lleol. Datblygodd y cynllun yng Nghanaada yn 1994, lle'r oedd yn cael ei redeg gan y Gymuned Mennonite. Yn y Deyrnas Unedig cafodd y cynllun ei roi ar waith yn y lle cyntaf gan adran Heddwch a Thystiolaeth Gymdeithasol ('Peace and Social Witness') y Crynwyr Prydeinig yn 2002. Ym mis Ebrill 2008 sefydlwyd Circles UK, elusen sy'n gweithredu fel corff ambarél ar gyfer gwahanol grwpiau Circles er mwyn sicrhau safonau ansawdd cyson yn y gwaith hwn.

Circles UK, 1 St Giles Court, Southampton Street, Reading, Berkshire, RG1 2QL

Ffôn: 0118 950 0068

Ffacs: 0118 950 0064

Ebost: info@circles-uk.org.uk

Gwefan: www.circles-uk.org.uk

Sanctuary

Ar 1 Ionawr 2010 daeth 'Sanctuary' yn rhan o CCPAS. Nodau'r mudiad yw darparu addysg, hyfforddiant a chymorth yn unol ag egwyddorion Cristnogol i fannau o addoliad sy'n rhoi gofal bugeiliol i bobl sydd wedi cam-drin plant yn rhywiol. Y nod yw hybu gofal ac adsefydliad yr unigolion hyn ac amddiffyn iechyd a diogelwch plant.

Sanctuary, PO Box 8953, Chelmsford, Essex, CM2 9WN

Ffôn: 0844 3576573

Ebost: sanctuary@ccpas.co.uk

